

ZATWIERDZAM

Ewa Mańkowska

Wicemarszałek Województwa Dolnośląskiego

PROGRAM EDUKACYJNY

BEZPIECZNY DOLNOŚLĄZAK

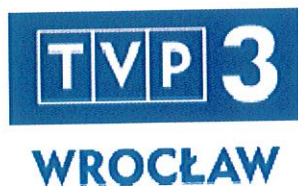
ORGANIZATOR

Urząd Marszałkowski Województwa Dolnośląskiego

**DOLNY
ŚLĄSK**

Patronat medialny

Patronat naukowy

ZAKŁAD SOCJOLOGII
EDUKACJI
INSTYTUTU SOCJOLOGII
UNIWERSYTETU WROCŁAWSKIEGO

PARTNERZY

**WOJEWODA
DOLNOŚLĄSKI**
Paweł Hreniak

 **Związek
Harcerstwa
Polskiego**
Chorągiew Dolnośląska
im. hm. Stefana Mirowskiego

Bezpieczeństwo jest jedną z podstawowych potrzeb człowieka, która stanowi podstawę organizacji i funkcjonowania w życiu codziennym. Ta potrzeba pojawia się już w momencie narodzin i stanowi o rozwoju młodego człowieka.

Definicje leksykalne identyfikują bezpieczeństwo z pewnością, zabezpieczeniem i wskazują, że oznacza ono brak zagrożenia oraz ochronę przed zagrożeniem.¹

Zapewnienie bezpieczeństwa dziecku jest kluczowym zadaniem ludzi dorosłych. Nieustanny rozwój dziecka stawia przed rodzicami wciąż nowe wymagania, a co za tym idzie konieczność wyposażenia go w umiejętności przewidywania niebezpieczeństw i zagrożeń, unikania ich, a jeśli zaistnieją – w zdolność radzenia sobie z trudną sytuacją.

To od rodziców, dziadków i nauczycieli zależy przede wszystkim, czy dziecko będzie bezpieczne w domu, na podwórku, w szkole, nad wodą, czy w górach. Oni powinni edukować dzieci od najmłodszych lat, uczyć oceniać niebezpieczeństwo i wskazywać bezpieczne zachowania. Najmłodszy skutecznie przyswajają wiedzę, a zdobyte umiejętności podświadomie przenoszą do życia codziennego. Zdobyte przez nich nawyki i zachowania wdrożone w okresie dzieciństwa, będą przynosiły efekty również w życiu dorosłym. Dlatego tak ważne jest kreowanie bezpiecznych zachowań na co dzień oraz kształtowanie kultury bezpiecznego życia.

Edukacja w zakresie bezpieczeństwa nie odnosi się jedynie do dzieci i młodzieży, ale również do osób dorosłych i seniorów. Oczywiście uczestniczą oni w kształtowaniu poczucia bezpieczeństwa u dzieci, ale także stają przed zagrożeniami skierowanymi bezpośrednio do nich. Liczne oszustwa, próby wyłudzenia i stale ewaluujące zagrożenia tworzą potrzebę nieustannej profilaktyki u osób starszych. Aby zwiększyć bezpieczeństwo najmłodszych, starszych oraz seniorów powstał Program „Bezpieczny Dolnoślązak”. Jest to pierwsza inicjatywa ukierunkowana na edukację dla bezpieczeństwa poprzez projektowanie działań, mających na celu, podniesienie świadomości ludzi na temat bezpiecznych zachowań. Głównym założeniem programu jest nabycie i utrwalenie praktycznych umiejętności w zakresie szeroko pojętego bezpieczeństwa oraz umiejętność współdziałania z podmiotami powołanymi w celu zapewnienia bezpieczeństwa.

Organizator programu:

Marszałek Województwa Dolnośląskiego

Założenia programu:

- propagowanie działań mających na celu podniesienie świadomości z zakresu szeroko rozumianego bezpieczeństwa,
- nabycie i utrwalenie praktycznych umiejętności w zakresie bezpiecznego zachowania,
- wykorzystywanie zdobytych umiejętności w sytuacjach zagrożenia oraz w działaniach przy współpracy ze służbami i organizacjami powołanymi w celu zapewnienia bezpieczeństwa,

¹ R. Zięba, Pojęcie i istota bezpieczeństwa państwa w stosunkach międzynarodowych, Sprawy Międzynarodowe 1989, Nr 10, s. 49-50

- poprawa bezpieczeństwa w regionie.

Adresaci programu:

W programie można wyodrębnić trzy grupy docelowe:

- dzieci i młodzież,
- osoby dorosłe,
- seniorzy.

Swym zasięgiem program obejmuje mieszkańców Dolnego Śląska.

Partnerzy programu:

- Wojewoda Dolnośląski,
- TVP Wrocław,
- Zakład Socjologii Edukacji Instytutu Socjologii Uniwersytetu Wrocławskiego,
- Komenda Wojewódzka Policji we Wrocławiu,
- KW Państwowej Straży Pożarnej we Wrocławiu,
- Związek Ochotniczych Straży Pożarnych,
- Dolnośląskie Wodne Ochotnicze Pogotowie Ratunkowe,
- Górskie Ochotnicze Pogotowie Ratunkowe,
- Pogotowie Ratunkowe we Wrocławiu,
- Pogotowie Ratunkowe w Jeleniej Górze,
- Pogotowie Ratunkowe w Legnicy,
- Pogotowie Ratunkowe w Wałbrzychu,
- Regionalny Oddział KRUS we Wrocławiu,
- WORD we Wrocławiu,
- WORD w Legnicy,
- WORD w Wałbrzychu,
- Stowarzyszenie Byłych Żołnierzy 62 KS Commando,
- Grupa Ratownictwa Specjalistycznego OSP Starówka,
- Chorągiew Dolnośląska ZHP,
- Urząd Żeglugi Śródlądowej we Wrocławiu.

Proponowane obszary realizacji programu:

- **Bezpieczeństwo w Internecie** – unikanie zagrożeń płynących z globalnej sieci.

Proponowany zakres realizacji problematyki:

Zasady udostępniania danych, zaufanie do innych użytkowników, zasady współżycia z innymi użytkownikami (netykieta), zabezpieczanie przed wirusami.

- **Pierwsza pomoc** - zespół czynności podejmowanych w celu ratowania osoby w stanie nagłego zagrożenia zdrowotnego wykonywanych przez osobę znajdującą

się w miejscu zdarzenia, w tym również z wykorzystaniem wyrobów medycznych i wyposażenia wyrobów medycznych, (...) oraz produktów leczniczych wydawanych bez przepisu lekarza dopuszczonych do obrotu na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej.²

Proponowany zakres realizacji problematyki:

Nauka sprowadzania profesjonalnej pomocy (numery alarmowe), przygotowanie dzieci do wykonywania prostych czynności ratowniczych, niebezpieczeństwa związane z posługiwaniem się niebezpiecznymi narzędziami, znajomość zawartości apteczki pierwszej pomocy, ćwiczenia praktycznych umiejętności, unikanie nadmiernego ryzyka, zasady resuscytacji.

- **Bezpieczeństwo na drodze** (bezpieczeństwo ruchu drogowego) – zbiór zasad bezpiecznego poruszania się po drogach w sytuacjach dnia codziennego.

Proponowany zakres realizacji problematyki:

Bezpieczne przechodzenie przez ulicę, niebezpieczne miejsca, poruszanie się po zmroku, rola elementów odblaskowych po zmierzchu, znaki drogowe, nawyk przestrzegania przepisów, bezpieczne miejsca do zabawy.

- **Bezpieczny wypoczynek** – wypoczynek w obiekcie lub na terenie spełniającym wymagania ochrony przeciwpożarowej i ochrony środowiska. Organizator wypoczynku zapewnia bezpieczne i higieniczne warunki wypoczynku, określone w przepisach o ochronie przeciwpożarowej, ochronie środowiska i Państwowej Inspekcji Sanitarnej, a w przypadku wypoczynku z udziałem dzieci i młodzieży z niepełnosprawnością – organizuje wypoczynek w obiekcie lub na terenie dostosowanym do potrzeb wynikających z rodzaju niepełnosprawności uczestników wypoczynku.³

Proponowany zakres realizacji problematyki:

Czas wolny nad akwenami wodnymi, bezpieczne korzystanie ze sprzętu sportowego, wycieczki górskie, problematyka utonięć, odpowiedzialność w górach, bezpieczeństwo w podróży, bezpieczeństwo na stoku.

- **Zagrożenia bezpieczeństwa w sytuacjach niespodziewanych, np. pożar, powódź, gradobicie** – pośrednie lub bezpośrednie destrukcyjne oddziaływania na podmiot.⁴

Proponowany zakres realizacji problematyki:

Sposób postępowania w sytuacjach niespodziewanych, zasady ewakuacji, współpraca ze służbami, metody unikania zagrożeń.

² Art. 3 pkt. 7 ustawy z dnia 8 września 2006 r. o Państwowym Ratownictwie Medycznym (Dz. U. 2006 Nr 191 poz. 1410)

³ Na podstawie ustawy z dnia 11 września 2015 r. o zmianie ustawy o systemie oświaty oraz Krajowym Rejestrze Karnym (Dz. U. 2015 poz. 1629)

⁴ Na podstawie internetowej „Propozycji zmian do MINISŁOWNIKA Biura Bezpieczeństwa Narodowego”

- **Problematyka oszustw domowych** - oszustwa mające na celu wyłudzenie pieniędzy lub wprowadzenie osoby w błąd w celu uzyskania z tego procederu korzyści materialnych szczególnie w odniesieniu do osób starszych.

Proponowany zakres realizacji problematyki:

Sposoby zabezpieczenia mieszkań i domów, metody działania przestępców, oszustwa skierowane do seniorów, oszustwa żywieniowe, problem nieuczciwych sprzedawców.

- **Ochrona Danych Osobowych** – udostępnianie danych, regulacje prawne dotyczące tworzenia i posługiwania się zbiorami danych osobowych oraz pojedynczymi danymi. Za dane osobowe uważa się wszelkie informacje dotyczące zidentyfikowanej lub możliwej do zidentyfikowania osoby fizycznej.⁵

Proponowany zakres realizacji problematyki:

Zagrożenia wynikające z publikacji danych osobowych, bezprawne udostępnianie danych osobowych, jednostki uprawnione do udostępniania danych osobowych.

- **Problematyka uzależnień** - uzależnienie od środków odurzających lub substancji psychotropowych to zespół zjawisk psychicznych lub somatycznych wynikających z działania środków odurzających lub substancji psychotropowych na organizm ludzki, charakteryzujący się zmianą zachowania lub innymi reakcjami psychofizycznymi i koniecznością używania stale lub okresowo tych środków lub substancji w celu doznania ich wpływu na psychikę lub dla uniknięcia następstw wywołanych ich brakiem.⁶

Proponowany zakres realizacji problematyki:

Zagrożenia wynikające z uzależnień, konsekwencje prawne wynikające z zażywania środków odurzających, problem dostępności szkodliwych substancji, metody leczenia, ośrodki pomocy dla osób uzależnionych.

- **Bezpieczne środowisko** (odpady, zanieczyszczenia powietrza i wód) - wiąże się z pojęciem „ochrona środowiska”, rozumianym jako podjęcie lub zaniechanie działań, umożliwiających zachowanie lub przywracanie równowagi przyrodniczej; ochrona ta polega w szczególności na:
 - a) racjonalnym kształtowaniu środowiska i gospodarowaniu zasobami środowiska zgodnie z zasadą zrównoważonego rozwoju,
 - b) przeciwdziałaniu zanieczyszczeniom,
 - c) przywracaniu elementów przyrodniczych do stanu właściwego;⁷

Proponowany zakres realizacji problematyki:

Segregacja śmieci, oszczędzanie energii elektrycznej i wody, dokarmianie zwierząt, wyroby ekologiczne, odnawialne źródła energii.

⁵ Art. 6 ust. 1 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. o ochronie danych osobowych (Dz. U. z 2002 r. Nr 101, poz. 926 ze zm.)

⁶ Art. 4 pkt. 29 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz. U. z 2005 nr 179 poz. 1485)

⁷ Art. 3 pkt. 13 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (t. j. Dz. U. z 2001 nr 62 poz. 627)

- **Terroryzm** – przestępstwo o charakterze terrorystycznym jest czyn zabroniony zagrożony karą pozbawienia wolności, której górna granica wynosi co najmniej 5 lat, popełniony w celu:
 - a) poważnego zastraszenia wielu osób,
 - b) zmuszenia organu władzy publicznej Rzeczypospolitej Polskiej lub innego państwa albo organu organizacji międzynarodowej do podjęcia lub zaniechania określonych czynności,
 - c) wywołania poważnych zakłóceń w ustroju lub gospodarce Rzeczypospolitej Polskiej, innego państwa lub organizacji międzynarodowej – a także groźba popełnienia takiego czynu.⁸

Proponowany zakres realizacji problematyki:

Zagrożenia spowodowane terroryzmem, zamachy terrorystyczne, sposoby werbowania członków organizacji terrorystycznych, ugrupowania terrorystyczne.

- **Elementy obronności** – obronność jest jedną z podstawowych dziedzin działalności państwa, mająca na celu przeciwdziałanie wszelkiego rodzaju zagrożeniom.⁹

Proponowany zakres realizacji problematyki:

Elementy samoobrony, strzelectwo, zagadnienia wojskowe, zarządzanie kryzysowe.

Sposoby i formy realizacji programu:

- zajęcia dydaktyczne w placówkach edukacyjnych, szkołach,
- działania i warsztaty praktyczne ze służbami,
- konferencje tematyczne,
- imprezy plenerowe z wykorzystaniem sprzętu ratowniczego,
- inne – w zależności od bieżących potrzeb.

Dotychczasowy przebieg programu (wybrane działania):

- podpisanie porozumienia z partnerami na rzecz realizacji programu (poziom szkoły) – 24 września 2013 r.,
- program edukacyjny dla szkół i przedszkoli pn. „Bezpieczny Dolnoślązak” – przy współpracy z Dolnośląskim Ośrodkiem Doskonalenia Nauczycieli,
- spektakle teatralne dla dzieci i młodzieży propagujące bezpieczeństwo,
- konferencja podsumowująca program (ze służbami i placówkami biorącymi udział w programie),
- pikniki bezpieczeństwa dla wyróżnionych w programie szkół w Szczytnej, Kamieńcu Wrocławskim i Żmigrodzie,
- audycje telewizyjne z cyklu „Bezpieczny Dolnoślązak” – powstałe przy współpracy z TVP Wrocław,

⁸ Art. 115 § 20 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. Kodeks karny (Dz. U. z 1997 nr 88 poz. 553)

⁹ Obronność – Zeszyty Naukowe Wydziału Zarządzania i Dowodzenia Akademii Obrony Narodowej. Kwartalnik nr 2/2012, Warszawa 2012

- kampania propagująca bezpieczeństwo wśród seniorów pn. „Bezpieczny Senior”, której twarzą została wokalistka Tercetu Egzotycznego – Pani Izabela Srybant – Dziewiątkowska,
- konferencja poświęcona bezpieczeństwu osób starszych,
- odcinki programu „Telewizyjny Klub Seniora” - poświęcone zapobieganiu zagrożeniom, po emisji których element bezpieczeństwa zagościł na stałe w tematyce programu,
- mini serial fabularyzowany pt. „Rodzina Rozsądnych” – zrealizowany przy współpracy z TVP Wrocław,
- ćwiczenia zintegrowane służb ratowniczych „VIP 2015”,
- konferencja dotycząca edukacji dla bezpieczeństwa,
- konferencja poświęcona grupom dyspozycyjnym w systemie współpracy transgranicznej,
- akcja „Bezpieczna zima, bezpieczne góry, bezpieczny stok” – organizowana przy współpracy z GOPR,
- ćwiczenia z zakresu organizacji szkoleń dla organizacji pozarządowych o tematyce bezpieczeństwa publicznego, ratownictwa i udziału w sytuacjach nadzwyczajnych.

Kontynuacja działań w kolejnych latach

Działania podejmowane przez dzieci, młodzież, osoby dorosłe, seniorów

Projekty:

Poszczególne projekty będą opracowywane na bieżąco w odrębnych dokumentach (koncepcjach programowych).

Zdobyte umiejętności adresatów programu:

- nabycie i utrwalenie praktycznych umiejętności w zakresie bezpiecznego zachowania, wykorzystania ich w sytuacjach życia codziennego,
- umiejętność współdziałania ze służbami i organizacjami odpowiedzialnymi za bezpieczeństwo,
- zwiększenie świadomości na temat groźących niebezpieczeństw i poznanie metod zapobiegania zagrożeniom.